Rok XI. Warszawa, 30 listopada 1929 r. Nr. 22

MŁYNARZ POLSKI

ORGAN ZWIĄZKU MŁYNARZY POLSKICH

WYCHODZI DWA RAZY MIESIĘCZNIE REDAKCJA I ADMINISTRACJA: WARSZAWA, N.-ŚWIAT 70

Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 11 do 2 pp. Administracja czynna od godz. 10 do 3 pp.

WARUNKI PRENUMERATY:	Ogłoszenia przyjmuje	NUMER NASZEGO KONTA w P. K. O.
Dla członków Zw. Mł. Pol. kwart. 4 zł. Dla nie członków " "	Redakcja „Młynarza Polskiego" Nowy-Świat 70, tel. 277-45	1615

Inż. STANISŁAW ŻMIGRÓD,
Dyrektor Państw. Zakł. badania żywności w Warszawie.

Wartość odżywcza mąki 65—70 proc. oraz wpływ tejże mąki na siłę fermentacyjną drożdży.

Zagadnienie, które od dłuższego już czasu było przedmiotem wielu rozważań i częstych sporów, jest czy chleb, sporządzony z mąki wysokiego gatunku, t. j. 50%-owego wymiału, jest dostatecznie pożywny, czy też przez użycie do wypieku mąki o wyższym wymiale, np. 65 lub 70%-owej, nie zwiększy się jego wartości odżywczej.

Rozwiązanie tego pytania ma bardzo doniosłe znaczenie dla odżywiania ludności wogóle, a zwłaszcza tej, dla której chleb stanowi najbardziej podstawowy produkt spożywczy.

Z góry trzeba zaznaczyć, że wydzielanie otrąb z mąki, tak jak to się dzieje z mąką o niskim wymiale, jest zbytkiem i dla odżywiania nawet szkodliwe, pozbawiając bowiem prawie zupełnie mąkę otrąb osłabia się jednocześnie proces trawienia, spowodowany brakiem swoistych składników, zawartych w otrębach. Wśród tych składników wyróżnić należy tłuszcz, znaczną ilość ciał białkowych, związanych organicznie ciał mineralnych, następnie wyróżnić należy enzymy (fermenty) oraz witaminy, działające, jako katalizatory fizjologiczne, swoiście na podstawowe składniki odżywcze, a dla budowy i przemiany materji zgoła nawet niezbędne.

Z drugiej natomiast strony zbyt znaczna zawartość otrąb w mące obniża ilość substancyj odżywczych w niej zawartych, co znów jest spowodowane dość dużą ilością prawie że zupełnie niestrawnego drzewnika, znajdującego się w otrębach. Ponadto zbyt znaczna zawartość otrąb powoduje zły wypiek chleba.

A zatem, zaniechać należy zarówno mielenie zbyt wysoko — jak i zbyt nisko gatunkowej mąki, dążyć natomiast należy do zaopatrywania ludności w chleb, wypiekany z mąki o średnim wymiale, t. j. mniej więcej z 65 — 70%.

Chleb wypieczony z takiej mąki jest pożywny, a wymagania smakowe spożywców, pod warunkiem oczywiście starannego i umiejętnego wypieku chleba, bynajmniej nie zostaną obniżone.

Ale pomijając doniosłość spożywania chleba, wypieczonego z mąki 65 — 70%, okazuje się, że mąka taka wywiera znaczny wpływ na siłę fermentacyjną drożdży, co znów stoi w związku ze zwiększoną porowatością i objętością wypieczonego chleba.

Jak wiadomo, przez dodawanie drożdży do ciasta, wytwarza się z części mąki cukier, z którego przez dalszy wpływ drożdży powstaje alkohol i bezwodnik kwasu węglowego. Ten ostatni, jako gaz, wyswabadza się z wnętrza ciasta, dzięki czemu ciasto wznosi się, czyli, jak mówimy, ciasto rośnie.

Podobne działanie drożdży zawdzięczyć należy temu, iż znajdują one w cieście odpowiednie podłoże, t. j. odpowiedni pokarm, co oczywiście powoduje normalną i zupełnie wyraźną fermentację.

W braku jednak pożywienia, albo też pod wpływem pewnych ciał, a zwłaszcza środków konserwujących, jak sublimatu, kwasu benzoesowego, salicylowego, mrówkowego, borowego i t. p., następuje jak gdyby zatrucie drożdży, zdolność ich bowiem fermentacyjna jest tak dalece zahamowana, iż gwałtownie spada lub nawet zupełnie ustaje.

Ale nietylko wyżej wymienione związki powodują znaczne osłabienie lub całkowitą utratę siły fermentacyjnej drożdży: udowodniono niezbicie, że nawet pod wpływem pewnych ciał, znajdujących się w niektórych zbożach, zachodzi również podobne zjawisko.

Już przed kilkudziesięciu laty zaobserwowano, że na podobieństwo tego, co zachodzi przy zmieszaniu drożdży z wspomnianemi związkami trującemi, siła fermentacyjna drożdży spada do pewnego stopnia lub prawie do zera, jeśli dodana będzie do nich mąka pszenna o pewnym składzie.

Jak to wynika z dociekań wielu badaczy, przyczyną podobnego zjawiska jest to, że przy niesprzyjających warunkach, jak np. złem rośnięciu lub nieodpowiedniem magazynowaniu ziarna zbożowego, zachodzi — podczas przemiany materji — rozkład ciał białkowych, który w następstwie powoduje obumarcie komórek drożdżowych.

W praktyce jednak okazało się, że np. przy wyrobie bułek i chleba pszennego zarówno z mąki pszennej o własnościach zupełnie normalnych, jak i z drożdży o sile fermentacyjnej również zupełnie normalnej, fermentacja pieczywa odbywa się — pomimo wszystko — nienormalnie.

Otóż z dokonanych przez K. Mohs'a i H. Kühl'a prac zupełnie wyraźnie wynika, że:

po 1) mąki jasne o wyciągu do 70% wpływają niekorzystnie na siłę fermentacyjną drożdży

i po 2) że z chwilą, gdy mąka zawierać będzie coraz to więcej otrąb, siła fermentacyjna tychże samych drożdży będzie coraz więcej się wzmagać.

Innemi słowy, w przyrządzonem cieście siła fermentacyjna drożdży zależna jest od stopnia wymiału mąki, i jest ona tem większa, im mocniej wyciągnięta została mąka. Powszechnie znaną jest rzeczą, że piekarze, przez umyślne dodanie śrutu o znacznej zawartości otrąb, powodują pszyśpieszenie dojrzewania zaczynów.

Jak wiadomo, metoda oznaczania siły fermentacyjnej drożdży polega na tem, że im więcej wydzielają one (w jednakowych warunkach) bezwodnika kwasu węglowego, tem większa jest ich siła fermentacyjna. A zatem, by wykazać wpływ mąki o różnych stopniach wymiału na siłę fermentacyjną drożdży, wystarczy oznaczyć objętość wydzielającego się bezwodnika kwasu węglowego, a przekonamy się, że im ciemniejsza jest mąka, tem większe jest wydzielanie się tego kwasu.

Że tak jest istotnie wykazują niezmiernie ciekawe dane, przytoczone według badań Mohs'a i Kühl'a.

Siła fermentacyjna drożdży bez dodatku mąki (określona na podstawie objętości wydzielającego się CO_2) *).

Drożdże	Ilość CO_2, wyrażona w ccm, wydzielona po		
№	½ godz.	1 godz.	1½ godz.
1	19	138	340
2	90	2ч3	634
3	50	220	560
4	30	227	505
5	96	251	512
6	42	276	637
7	35	202	450

*) W doświadczeniach tych objętość wydzielającego się bezwodnika węglowego (CO_2) określoną została po upływie jednej, dwóch i trzech półgodzinach.

Siła fermentacyjna drożdży z dodatkiem 10% różnych gatunków mąki.

Rodzaj dodanej mąki pszennej (% wymiału)	Drożdże №	Ilość CO_2, wyrażona w ccm, wydzielona po ½ godz.	1 godz.	1½ godz.
0—30	1	19	69	108
0—60	2	39	132	266
0—67	3	42	140	278
0—70	4	36	137	306
10—67	5	91	236	403
20—72	6	110	415	527
otręby pszenne	7	69	420	775

Z powyższego więc widzimy, że mąki o niskim wymiale procentowym znacznie osłabiają wydzielanie się bezwodnika kwasu węglowego, a w miarę zwiększenia stopnia wymiału wydzielanie się CO_2 jest coraz to intensywniejsze. Inaczej mówiąc, w miarę zwiększania się stopnia wymiału siła fermentacyjna drożdży nadzwyczajnie się wzmaga. Przyczyna podobnego zjawiska tkwi w tem, że tkanka zewnętrzna zmielonego ziarna pszenicy zawiera dość znaczną ilość soli mineralnych, a w szczególności soli fosforowych, które dodatnio wpływają na siłę fermentacyjną drożdży. Dzięki też temu jakość pieczywa jest znacznie lepsza.

Reasumując powyższe, widzimy, że badania, dotyczące wpływu mąki na siłę fermentacyjną drożdży, prowadzą nas do następujcych wniosków:

Pomijając, wynikające z mielenia niskoprocentowej czyli wysokogatunkowej mąki, marnotrawstwo zboża krajowego i możność bardziej całkowitego wykorzystania własności odżywczej tego ziarna, oraz nie kwestjonując bynajmniej słuszności twierdzeń sfer rolniczych i młynarskich, że

po 1) ograniczony przemiał żyta jest przez poszczególne młyny technicznie niewykonalny,

po 2) że powoduje znaczne obniżenie konsumcji mąki krajowej

i po 3) że uniemożliwia wywóz mąki, a zwłaszcza otrąb poza granice kraju, co w konsekwencji wywołało zubożenie, w szczególności sfer rolniczych, wypowiedzieć się jednak należy, opierając się li-tylko na przesłankach czysto naukowych i doświadczalnych, za słusznością ograniczenia przemiału żyta. Zresztą ograniczenie to nie jest znów zbyt uciążliwe, zakazany bowiem jest przemiał żyta jedynie poniżej 65%.

Brak jednak obowiązujących standartów kilkunastu gatunków żyta krajowego utrudnia ustalenie na drodze laboratoryjnej procentowości wymiału, a tem samem przestrzegania w całej swej rozciągłości obowiązującego rozporządzenia.

Konieczność prowadzenia kontroli przemiału i rachunków zyskowności w małych i średnich młynach.

(dokończenie)

Kalkulacja w młynarstwie.

Dobra organizacja buchalterji potrzebna jest nietylko do zestawienia rachunków wynikowych, lecz również i do kalkulacji, t. j. do określenia kosztów własnych produkcji, co jest jedną z głównych podstaw dobrego prowadzenia przedsiębiorstwa.

Przy kalkulacji należy rozróżniać cenę własną i cenę sprzedażną.

1) **Ceny własne,** czyli ceny, według których oblicza się wartość zasobów. Przy obliczaniu tych cen wyłączamy koszta, mające znaczenie przy obliczaniu ceny sprzedażnej, jak np. koszta sprzedaży i dostawy, amortyzacja środków transportowych i część kosztów administracji, obciążającą sprzedaż.

Najważniejszym czynnikiem przy obliczeniu cen własnych jest cena przeciętna przemielonej pszenicy. Cena ta wyniosła za marzec według księgi przemiału za

100 kg. . . . . Mk. 26.65
Do tego należy doliczyc:
Koszta fabryczne, według wzoru Nr. 9 za 100 kg. „ 0.59
„ administracji, z których według praktyki pada na produkcję 55% t. j. 55% od Mk. 0.79 (wzór Nr. 8). . . . . „ 0.43
Worki, gdyż zasoby są w workach. Stosownie do obliczenia miesięcznego zużycia worków, wynosi takowe na 100 kg. . . . . „ 0.76
Dalej dochodzą odpisy na budynki maszyny:
2% od bud. i wartości Mk. 130000 = Mk. 2600.— rocz.
10% „ masz. „ „ 180000 = „ 18000.—
razem Mk 20600.— rocz.
czyli miesięcznie Mk. 1717.— a w marcu na 100 kg. przy przemiale 9550 cent. . . . . Mk. 0.18
razem Mk. 28.61

Cena własna fabrykatów, otrzymanych z każdych 100 kg. pszenicy w m. marcu, czyli według wzoru Nr. 5:

79.42 kg. mąki
20.79 „ karmu
0.86 „ odpadków

wynosi zatem jak wyżej mk. 28.61.

Od tej sumy należy odliczyć wartość karmu i odpadków, według cen hurtowych tychże, a mianowicie:

Karmu	6.80 kg.	po Mk. 17.— za 100 kg.	Mk. 1.16	
Otrąb grub.	5.24 „	„ „ 14.50 „ „ „	„ 0.76	
Otręby miał.	8.69 „	„ „ 14.— „ „ „	„ 1.22	
Kiełki	0.06 „	„ „ 20.— „ „ „	„ 0.01	
Owies	0.27 „	„ „ 20.— „ „ „	„ 0.05	
Wyka	0.16 „	„ „ 10.— „ „ „	„ 0.02	
Karm dla ptak.	0.30 „	„ „ 18.— „ „ „	„ 0.05	
drobna pszen.	0.13 „	„ „ 20.— „ „ „	„ 0.03	Mk. 3.30
a zatem 79,42 kg. mąki kosztują				Mk. 25.31

Ponieważ ta ilość mąki składa się z 4 gatunków, więc należy obliczyć cenę każdego gatunku. Zwykle opiera się ceny na jednym określonym gatunku. W naszym przykładzie bierzemy za podstawę mąkę „0" specjalną. Mąka 00 kosztuje o 4 mk. na 100 kg. więcej, mąka I — o 2 mk. i mąka III — o 10 mk. mniej.

W 79,42 kg. mąki (wzór Nr. 5) zawiera się:

15 kg. mąki 00
2,40 „ „ I
3,05 „ „ III

Należy więc od ceny mk. 25.31 odjąć za 15 kg. mąki 00 à 4 mk. za 100 kg. czyli mk. 0.60. Pozostaje mk. 24.71.

Następnie należy dodać do sumy . . . . Mk. 24.71
za 2.40 kg. mąki I po Mk. 2.— za 100 kg. Mk. 0,05
3.05 „ „ III „ „ 10.— „ 100 „ „ 0.31 0.36
razem Mk. 25.07

Ztąd otrzymamy, że 100 kg. mąki „0" specjalnej kosztują: 2507 : 79,42 = **mk. 31,56.**

Zwykle należy zrobić próbę odwrotną, jak niżej:

15	kg. mąki 00	po Mk. 35 56	ze 100 kg.	Mk. 5.33
58,97	„ „ 0 spec.	„ „ 31 56	„ „ „	„ 18.61
2,40	„ „ I	„ „ 29.56	„ „ „	„ 0.71
3,05	„ „ III	„ „ 21.56	„ „ „	„ 0.66
79.42 kg.				Mk. 25.31

co zgadza się z wyliczoną wyżej ceną własną, według której były obliczone zasoby mąki na d. 31/III.

2) **Kalkulacja ceny sprzedażnej.** Cena sprzedażna oblicza się prawie w ten sam sposób, jak cena własna, tylko tutaj należy uwzględnić koszta sprzedaży i dostawy, różne odpisy, oprocentowanie kapitału i zysk.

Na zasadzie znanych już cyfr obrachunek przedstawia się jak następuje:

Cena przeciętna pszenicy, według księgi przemiału, za 100 kg. . . . . Mk. 26.65
Koszta administracji według wzoru Nr. 8 za 100 kg. . . . . Mk. 0.79
Koszta fabryczne według wzoru Nr. 9 za 100 kg. . . . . „ 0.59
Koszta sprzedaży według wzoru Nr. 10 za 100 kg. . . . . „ 0.54
Zużycie worków za 100 kg. . . . . „ 0.76
„ 2.68

Odpisy:

na budynki 2%	od Mk. 130000.—	Mk. 2600.—	
na maszyny 10%	od „ 180000.—	„ 18000.—	
na środki trasp. 20%	od „ 35000.—	„ 7000.—	
na ruchomości 20%	od „ 3000.—	„ 600.—	
	rocznie	Mk. 28200.—	
	czyli miesięcznie	Mk. 2350.—.	

Na przemielone w marcu 8550 cent. za 100 kg. . . . „ 0.25
Na niedopłaty, oprocentowanie kapitału i zysk (2% od ceny pszenicy) na 100 kg. . . . . „ 0.54
Mk. 30.12
Od tego odchodzi wartość karmu i odpadków, jak wyżej . . . . „ 3.30
Mk. 26.86
Dalej odchodzi dodatek za 15 kg. mąki 00 po Mk. 4.— za 100 kg. . . . . . Mk. 0.60
i dodają się zmniejszenia:
za 2,40 kg. mąki I Mk. 2.— za 100 kg. . . . . Mk. 0.05
za 3,05 kg. mąki III Mk. 10.— za 100 kg. . . . . „ 0.31 Mk. 0 36 Mk. 0 24
Mk. 26.58

*) „Rentabilitätsberechung und Erfolgsrechnung in Mühlenbetrieben". — Arthur Dehmel. Dortmund.

a zatem mąka specjalna „0“ kosztuje:

2658 : 79.42 = Mk. 33.47 za 100 kg.

wskutek czego ceny sprzedażne będą: mąka 00 — Mk. 37 50; mąka specj. 0 — Mk. 33 50; mąka I — Mk. 31.50 i mąka III — Mk. 23.50.

3) **Kalkulacja orjentacyjna na zasadzie ceny rynkowej.** Kalkulacja ta w praktyce często ma miejsce, chociaż nie daje zupełnie ścisłych rezultatów, gdyż nie jest znany wyciąg procentowy, który w tym wypadku przyjmujemy do obrachunku przypuszczalnie. Również koszta nie mogą być dokładnie określone. Przypuśćmy, że wyciąg procentowy będzie taki sam, jak w poprzednich przemianach, i że koszta będą się kształtowały tak samo, jak w m. marcu, — przy tych warunkach kalkulacja orjentacyjna, przy cenie rynkowej mk. 34.50 za 100 kg. mąki „0" specjalnej, będzie się przedstawiała jak następuje:

15 kg. mąki 00 po Mk. 38.50 za 100 kg. . . .	Mk.	5.77
8.97 „ „ 0 „ „ 34.50 „ 100 „ . . .	„	20.34
2.40 „ „ I „ „ 32 50 „ 100 „ . . .	„	0.78
3.05 „ „ III „ „ 24.50 „ 100 „ . . .	„	0.75
21.65 „ karmu i odpadków	„	3.30
	Mk.	30.94

Od tego odchodzą: (według poprzedniej kalkulacji):

Koszta ogólne	Mk.	2.68		
Odpisy	„	0.25		
Oprocentowanie kapitału i zysk . .	„	0.54	Mk.	3.47
			Mk.	27.47

a zatem przy zakupie pszenicy, która ma dać przeciętnie powyższy wyciąg, nie można przekraczać ceny mk. 27.50 za 100 kg.

Obliczenie przeciętnych cen fabrykatów.

1) **Fabrykaty, dostarczone klijentom.** Już oddawna w wielu większych przedsiębiorstwach przydawało się duże znaczenie obliczaniu cen przeciętnych dostarczonych fabrykatów. Określenie tych cen robiło się jednak w sposób, zabierający dużo czasu i wskutek tego kosztowny, chociaż koszta te się opłacały, ponieważ przedsiębiorstwo miało możność prowadzenia kontroli produkcji i zupełną pewność przy rozpatrywaniu wyników miesięcznych. Łatwiejszy i mniej kosztowny jest sposób obliczania powyższych cen, o ile takowe odbywa się w związku z istniejącą organizacją. Przez dodanie kilku rubryk w księdze dostaw cel powyższy zostaje osiągnięty. W wielu wypadkach można się ograniczyć obliczeniem ceny przeciętnej jednego z główniejszych gatunków mąki, służącego za podstawę do dalszych obliczeń. Często określa się ceny przeciętne również i dla paszy i odpadków, gdyż idzie tu nie o zgodność co do feniga, lecz o możność ogólnego porównania zrobionego obliczenia z rezultatami, otrzymanemi na zasadzie ksiąg handlowych.

W razie zaś większych różnic między liczbami kontrolującemi i rezultatami według ksiąg rachunkowych można przypuszczać, że jakieś pozycje zostały omyłkowo zaksięgowane, lub że spisy zasobów nie odpowiadają rzeczywistości. W tym wypadku należy przeprowadzić odnośną rewizję.

Jeżeli księga dostaw ma służyć do tego celu, to należy takową prowadzić w ten sposób, ażeby nadawała się również do kontroli księgi składowej fabrykatów. W tym celu zostawia się rubryki do zapisywania ilości fabrykatów. Wogóle będzie wystarczającem, jeżeli się otworzy jedną rubrykę dla wszystkich gatunków mąki, jedną — dla pasz, i jedną — dla odpadków.

Wzór Nr. 11 może dać podstawę do założenia i prowadzenia księgi składowej fabrykatów, którą wogóle należy jednak zastosować do wielkości i struktury przedsiębiorstwa, jako też i do jego potrzeb. Z wzoru tego widać, że mąka „0" spec. jest prowadzona tak ilościowo jakoteż i wartościowo oddzielnie od innych fabrykatów wskutek czego cenę przeciętną tejże można łatwo określić. Mianowicie przy wskazanej wartości mk. 178827.50 za sprzedane 5338 cent. = **mk. 33.50 za 100 kg.,** co zgadza się z kalkulacją ceny sprzedażnej, przytoczoną wyżej. Z wzoru tego również widać, że ostateczne liczby ilościowe zgadzają się z księgą składową gotowych fabrykatów, (wzór Nr. 6), według której w m. marcu wyszło:

mąki spec. „0“	5338	cent.	jak również w/g wzoru Nr. 11.
„ „00“	1306	„	„ „ „ „ „
„ I	143	„	
„ III	153	„	
razem rozmaitej mąki	1602	cent.	„ „ „ „ „
mąki karmowej	606.75	cent.	
grubych otrąb	463.40	„	
drobnych „	790.50	„	
Kiełków	5.20	„	
razem różnej paszy	1865 85	cent.	„ „ „ „ „
Owsa	33.90	cent.	
wyki	10.73	„	
pośladu	30.40	„	
drobnej pszenicy	17 04	„	
odpadków razem	92 07	cent.	„ „ „ „ „

TABELA SPRZEDAŻY MĄKI

marzec 1928 r.

Data	ODBIORCA	Ilość worków	gatunek	Termin dostawy	Cena podstawowa „0" spec.	SUMA		Cena przeciętna
	Z przeniesienia	6525				218979	—	33 56
31	F. Miller, Neustadt	150	spec. „0“	kwiecień	33.75	5062	50	
	A. Schafer „	15	00	natychmiast	34.—	510	—	
	Fr. Franz, Neudorf	1000	spec. „0“	kwiec./maj	33.70	33700	—	
	A. Meyer	50	„ „	prędko	33.75	1687	50	
		7740				259939	—	
	dostarczono	173				5854	50	
		7567				254084	50	33.57

Przez powyższą zgodność mamy pewność dobrego obrachunku sprzedanych fabrykatów. Należy również wskazać na możność samokontroli przy dodawaniu, gdyż wszystkie pojedyńcze sumy powinny się zgadzać z odnośnemi sumami faktur, wskutek czego omyłki w dodawaniu są wykluczone.

2) **Fabrykaty sprzedane, lecz jeszcze nie dostarczone.** Obliczenie cen przeciętnych tych fabrykatów uskutecznia się w większości przedsiębiorstw miesięcznie przez zestawienie wszystkich sprzedaży i wyliczenie ich wartości. Sposób ten ma jednakże tę wadę, że tylko raz na miesiąc jest wiadomem, jaka jest cena przeciętna sprzedawanych fabrykatów. W celu możności obliczania tej ceny w każdym żądanym momencie należy wszystkie sprzedaże prowadzić na specjalnej tabeli, jak to widzimy z niżej podanego wzoru. Do tej tabeli należy kolejno zapisywać wszystkie tranzakcje sprzedaży, podczas gdy ilości dostarczone odejmuje się ogółem codziennie, wyliczając ich ilość i wartość według księgi dostaw. Celowem jest prowadzenie tej tabeli oddzielnie dla mąki i artykułów karmowych.

Otrzymujemy więc codzień ilość worków, które mamy jeszcze dostarczyć i cenę przeciętną sprzedaży. Ponieważ również cena przeciętna zasobów zboża (wzór Nr. 1) może być w każdym czasie określona, więc rentowność młyna możemy obliczyć nawet zgóry na parę miesięcy, w każdym danym momencie.

Rachunek wynikowy na zasadzie cen przeciętnych i wyciągu procentowego.

Chcąc zrobić przybliżony miesięczny obrachunek niezależnie od rezultatu książkowego w celu kontroli podanych przez buchalterję liczb, lub też w celu samokontroli sporządzającego bilans, musimy posiadać następujące dane:

1) Cenę przeciętną oddanej do zmielenia pszenicy.

2) Cenę przeciętną dostarczonej mąki.

3) Liczby przeciętne wyciągu procentowego.

Za miesiąc marzec określiliśmy cenę przeciętną zmielonej pszenicy na mk. 26.65 i dostarczonej mąki — na mk. 33.50. Na podstawie tych liczb i marcowego wyciągu procentowego otrzymamy:

według wyciągu:	15 kg.	mąki 00	à Mk. 37.50	=	Mk.	5 63
	58,97 „	„ 0	„ „ 33.50	=	„	19.75
	2,40 „	„ I	„ „ 31.50	=	„	0.76
	3,05 „	„ III	„ „ 23.50	=	„	0.72
					Mk.	26 86
21,65 kg. karmu i odpadków według kalkulacji					„	3 30
					Mk.	30.16

Od tego odchodzi:

Cena własna za 100 kg. pszenicy	Mk. 26.65	
Zużycie worków	„ 0.76	Mk. 27.41
Zysk brutto na 100 kg.		Mk. 2.75
czyli na przemielone 9550 cent. .		Mk. 26262.50

Ponieważ zysk brutto według ksiąg rachunkowych wyniósł mk. 26112.05, więc powyższe obliczenie można uznać za mniej więcej dokładne.

Dział Prawno-Informacyjny

W SPRAWIE WYKUPU ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH.

Ministerstwo Skarbu poleciło podwładnym urzędom i kasom skarbowym rozpoczęcie wydawania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1930.

Komunikując o powyższem zwracamy uwagę, że termin nabywania świadestw przemysłowych upływa z dniem 31 grudnia rb. i że termin ten bezwarunkowo odroczony nie będzie. Urzędy Skarbowe otrzymały polecenie, aby ze względu na interes Skarbu Państwa przystąpiły natychmiast z początkiem stycznia 1930 roku do kontroli świadectw przemysłowych i w danym razie bezwłocznie wdrożyły postępowanie karne za nieposiadanie świadectwa przemysłowego.

Leży więc w interesie samych płatników, ażeby z wykupieniem świadectw nie zwlekali na ostatnie dni grudnia, gdyż wtedy łatwo, zdarzyć się może, że z powodu natłoku w kasie świadectwa takiego w wymaganym czasie nie uzyskają.

Zarazem zwracamy uwagę, że stosownie do zarządzenia Min. Skarbu z dnia 11 czerwca 1927 roku **podania o przeklasowanie przedsiębiorstwa do niższej kategorji winny być wnoszone przed rozpoczęciem roku podatkowego** względnie przed powstaniem obowiązku podatkowego.

Podania wnoszone w terminie późniejszym nie będą rozpatrywane.

Celem otrzymania świadectwa przymysłowego osoby zainteresowane winny zgłosić się do kasy skarbowej z odpowiednio wypełnioną deklaracją. Blankiety deklaracji otrzymać można bezpłatnie w miejscach wydawania świadectw oraz we wszystkich urzędach skarbowych.

Ministerstwo Skarbu poleciło izbom skarbowym, aby, wobec zbliżającego się terminu wydawania świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1930, wydały zarządzenia, mające przedewszystkiem na celu utworzenie pomocniczych kas skarbowych i zapewnienia płatnikom należytej obsługi w okresie nabywania świadectw przemysłowych. W szczególności winny izby skarbowe czuwać nad tem, aby urzędnicy, przydzieleni do prac, związanych z wydawaniem świadectw, byli dokładnie obznajmieni z przepisami ustawowemi, oraz aby w przypadkach, **gdy płatnik, wbrew udzielonym mu wyjaśnieniom, zażąda wydania świadectwa niższej kategorji, nie czyniono mu utrudnień w nabyciu żądanego świadectwa przemysłowego, przytem w takich przypadkach należy na odwrotnej stronie deklaracji umieszczać zawsze odpowiednią klauzulę.**

Płatnicy ponoszą całkowitą odpowiedzialność za wykupienie należytego świadectwa przemysłowego, odpowiadającego właściwej kategorji przedsiębiorstwa.

Ceny świadectw zależą od kategorji, do której przedsiębiorstwo zostało zaliczone, jak również od klasy, miejscowości, w której wykonywa się przedsiębiorstwo.

Młyny, w których suma średnic wszystkich par

żaren przekracza 150 metrów, zaliczone są do kategorji I.

Gdy suma średnic wszystkich par żaren wynosi od 100 do 150 metrów — II kategorja.

Gdy suma średnic wszystkich żaren wynosi od 50 do 100 metrów — III kategorja.

Gdy suma średnic wszystkich par żaren wynosi od 15 do 50 metrów — IV kategorja.

Gdy suma średnic wszystkich par żaren wynosi od 8 do 15 metrów — V kategorja.

Gdy suma średnic wszystkich par żaren wynosi od 4 do 8 metrów — VI kategorja.

Gdy suma średnic wszystkich par żaren wynosi od 1½ do 4 metrów — VII kategorja.

Gdy suma średnic wszystkich par żaren wynosi do 1½ metra — VIII kategorja.

Wiatraki bez siły motorowej zawsze do VIII kategorji.

NOWE PRZEPISY O DOZORZE NAD WYROBEM I OBIEGIEM MĄKI I WYROBÓW MĄCZNYCH.

W „Dzienniku Ustaw" Nr. 78 z dn. 23/XI29. pod pozycją 582 ukazało się rozporządzenie Ministra Spr. Wewnętrznych z dn. 29 X29 r. o dozorze nad **wyrobem i obiegiem mąki** i wyrobów mącznych.

Przepisom rozporządzenia podlegają:

1) mąka, przeznaczona do spożycia przez ludzi,

2) wyroby mączne:

a) pieczywo (chleb, bułki i t. d.);

b) wyroby z ciasta (makarony i t. p.);

c) wyroby cukiernicze (ciastka, ciasta i t. d.).

3) Miejsca wyrobu, przechowywania, sprzedaży mąki i wyrobów mącznych oraz przewóz mąki i wyrobów mącznych:

4) handel uliczny pieczywem i wyrobami cukierniczemi;

5) naczynia i przyrządy, używane przy wyrobie i sprzedaży mąki i wyrobów mącznych.

Rozporządzenie pod nazwą „mąka" rozumie produkt, otrzymany z ziarn zbożowych przez zmielenie.

W myśl rozporządzenia zabrania się:

1) wprowadzania w obieg oraz używania do wyrobu pieczywa, wyrobów z ciasta i wyrobów cukierniczych mąki: zepsutej, gorzkiej, stęchłej, spleśniałej, kwaśnej, barwionej, sfałszowanej lub z domieszkami niedopuszczalnemi, zanieczyszczonej pasorzytami, piaskiem, plewami, kąkolem i t. p. oraz sporyszem;

2) dodawania do mąki związków chemicznych:

a) w celu poprawy złego wyglądu lub podniesienia stopnia wypiekalności mąki, b) w celu zwiększenia wagi mąki;

3) bielenia mąki z pomocą: **kwasu siarkowego, kwasu azotowego, chloru;** wprowadzanie w obieg i stosowanie do wyrobów mącznych mąki bielonej jest dopuszczalne jedynie przy stosowaniu metod bielenia, gwarantujących całkowicie nieszkodliwość tej mąki dla zdrowia, i pod warunkiem uwidocznienia sposobu bielenia mąki na jej opakowaniu;

4) posypywania desek i form do ciasta zmiotkami mącznemi oraz sproszkowanemi związkami chemicznemi.

Do czynności, związanych z wyrobem, pakowaniem, przewozem i sprzedażą mąki i wyrobów mącznych, nie mogą być dopuszczone osoby, dotknięte ostrą chorobą zakaźną lub gruźlicą w postaci niebezpiecznej dla otoczenia, chorobą skórną zaraźliwą lub wzbudzającą wstręt oraz osoby, stykające się z zakaźnie chorymi.

W razie wystąpienia choroby zakaźnej oraz stwierdzenia lub uzasadnionego podejrzenia o nosicielstwie zarazków u osób, zatrudnionych czynnościami przy mące i wyrobach mącznych, właściciel przedsiębiorstwa jest **obowiązany usunąć** te osoby od pełnienia powierzonych mu czynności.

Pracownicy przed rozpoczęciem pracy powinni obmyć się pod natryskiem, względnie umyć ręce, oczyścić paznogcie i przebrać się w białe fartuchy, białe czapki i pantofle, a podczas pracy przestrzegać wzorowej czystości. Natryski z wodą ciepłą powinny być urządzone w każdej wytwórni, zatrudniającej 5 i więcej pracowników.

W rozdziale 2 rozporządzenia w §§-ach 11, do 14 włącznie ujęte są przepisy, jakiemi powinny być wytwórnie mąki i jak winna dokonywać się sprzedaż i przewóz mąki, a mianowicie:

Pomieszczenia, w których odbywa się przemiał ziarna na mąkę **(młyny)** powinny być utrzymywane w czystości, w szczególności zabezpieczone przed pasorzytami, molami mącznemi oraz przed szkodnikami, jak myszy i szczury.

Składy mąki powinny być suche przewiewne, wolne od pasorzytów, owadów oraz zwierząt, mogących mąkę zanieczyścić lub zakazić. **Worki z mąką powinny być umieszczane na legarach** (podstawach).

Mąka, przeznaczona do obiegu, powinna być ładowana do **worków czystych, oczyszczonych w młynach,** przewożona na wozach, utrzymywanych w czystości, i zabezpieczona w czasie transportu przed wilgocią. **Worki powinny być opatrzone plombą i etykietą z napisem nazwy młyna, gatunku mąki oraz ustalonych typu względnie procentowości przemiału mąki.**

Zabrania się siadania i leżenia na workach z mąką oraz przewożenia na wozach z workami mąki osób chorych, zwierząt, szmat, odpadków i wszelkich materjałów, mogących mąkę zanieczyścić, zakazić lub nadać jej nienormalny zapach.

W handlu detalicznym mąka powinna być umieszczona zdala od wszelkich artykułów żywności, wydzielających woń specyficzną (śledzie, sery i t. p.). Nabieranie mąki powinna odbywać się z pomocą specjalnych szufli. Torębki do mąki powinny być zrobione z papieru czystego; używanie do tego celu makulatury jest wzbronione.

Rozporządzenie powyższe weszło w życie z dn. 24 listopada 1929 roku.

Istniejące w chwili wejścia w życie rozporządzenia młyny; miejsca sprzedaży mąki i wyrobów mącznych powinny być doprowadzone do stanu wymaganego rozporządzeniem, do dnia 31 grudnia 1930 roku, a w stosunku do piekarni do dnia 30 czerwca 1931 r., w przeciwnym razie ulegną one zamknięciu.

ORGANIZACJA WOJEWÓDZKICH RAD WODNYCH.

W „Dzienniku Ustaw" Nr. 75 z dn. 9.XI.29 r. pod poz. 567 ogłoszono rozporządzenie z dn. 2.IX.29 o wojewódzkich radach wodnych.

W myśl tego rozporządzenia wojewódzka rada wodna składać się będzie z przewodniczącego i jego zastępcy, mianowanych przez Ministra Rob. Publ. w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa oraz Przem. i Handlu oraz z 9 członków, wybranych po jednej trzeciej przez:

1) organa uchwalające wojewódzkiego związku komunalnego,

2) izby rolnicze,

3) izby przemysłowo-handlowe i izby rzemieślnicze. Oprócz członków wojewódzkiej rady wodnej wybierają czynniki wskazane w ustępie pierwszym w liczbie odpowiadającej liczbie wybranych członków.

Członkiem wojewódzkiej rady wodnej względnie jego zastępca może być każdy, kto posiada prawo wyborcze do Sejmu.

Członkowie i ich zastępcy wybierani są na okres 5-letni. Ustępujący członkowie pełnią jdnak swe czynności aż do chwili ukonstytuowania się nowej rady.

Mandat członka rady wodnej gaśnie przed upływem okresu wyborczego:

1) w razie śmierci,

2) w razie zrzeczenia się,

3) w razie nieusprawiedliwionej nieobecności na trzech kolejnych posiedzeniach rady wodnej,

4) w razie utraty warunków prawa wyborczego do Sejmu. Przeprowadzenie pierwszych wyborów do wojewódzkich rad wodnych ma być dokonane w ciągu 3 miesięcy po dniu ogłoszenia ustawy.

Do czasu ukonstytuowania się nowych rad wodnych dotychchzasowe rady wodne spełniają nadal swoje czynności.

W związku z organizacją wojewódzkich rad wodnych musimy podkreślić znaczenie tychże rad dla życia gospodarczego wodnego. Wojewódzka Rada Wodna musi być przez wojewodę i właściwych ministrów wysłuchaną i uprawniona jest w sprawach gospodarstwa wodnego przedkładać samodzielnie opinję właściwym ministrom za pośrednictwem wojewody. Nadto każda władza wodna może przed powzięciem swoich decyzyj w sprawach wodnych zażądać opinji rady wodnej. W każdym razie opinji tej należy zasięgać w następujących sprawach:

1) sprawa tratew i spustu drzewa na wodach prywatnych,

2) zaniechania utrzymywania wody publicznej, uregulowanej na podstawie zatwierdzonego planu,

3) udzielania pozwoleń na zakłady o sile wodnej ponad 50 koni mechanicznych.

Zakres działania rad wodnych widzimy jest b. poważny.

ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE ZWROTU CEŁ ZBOŻOWYCH.

W „Dzienniku Ustaw" (Nr. 76, poz. 574) ukazało się rozporządzenie ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 6 listopada 1929 r. w sprawie wzrotu ceł przy wywozie zbóż, produktów przemiału oraz słodu.

Na zasadzie tego rozporządzenia przy wywozie zagranice standaryzowanych: zbóż, produktów przemiału i słodu, wytworzonych w kraju, przyznaje się zwrot ceł uiszczonych za sprowadzane z zagranicy i zużyte do wytwarzania tych towarów nawozy, materjały pomocnicze i urządzenia, według następujących norm: za 100 kg. owsa i jęczmienia zł. 4; za 100 kg. żyta i pszenicy zł. 6; za 100 kg. mąki (poz. tar. celn. przywozowej 3 p. 1) kaszy jęczmiennej (poz. tar. celn. przywozowej 3 p. 2 z lit. a) i słodu (poz. tar. celn. przywozowej 3 p. 3) zł. 9.

Zwrot cła z tytułu wymienionego powyżej rozporządzenia, uskutecznia się na podstawie kwitów wywozowych, wystawianych każdorazowo przez upoważnione do tego urzędy celne, na mocy zaświadczeń Ministerjum Przemysłu i Handlu, po stwierdzeniu wywozu towarów zagranicę.

Kwity wywozowe opiewają na okaziciela, ważne są w przeciągu miesiąca od daty ich wystawienia i stanowią podstawę do otrzymania w gotówce przyznanego zwrotu cła. Do wypłaty tegoż upoważnione są urzędy celne w Warszawie i Poznaniu.

Minister przemysłu i handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu i ministrem rolnictwa ustalił obwieszczeniem Nr. 63, podanem w „Monitorze Polskim" Nr. 263 z dn. 15/XI 1929 r., że do otrzymywania zaświadczeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu został upoważniony Związek Eksporterów Zboża Rzeczypospolitej Polskiej, pod warunkiem stosowania ogólnej kontroli nad ilością i jakością korzystających ze zwrotu ceł przy wywozie zbóż, produktów przemiału oraz słodu.

Rozporządzenie niniejsze weszło w życie z dn. 16 listopada i obowiązuje do dnia 15 kwietnia 1930 roku włącznie.

STOPA DYSKONTOWA W BANKU POLSKIM.

Od. dn. 15 . m. stopa dyskontowa w Banku Polskim obniżona będzie z 9 proc. na 8½ proc. Stopę lombardową obniżono z 10 na 9½ proc.

Zarządzenie to wywołane jest przez obniżenie stopy w niektórych zagranicznych bankach emisyjnych.

PRZEMIAŁ I WYPIEK CHLEBA.

W wydziale aprowizacyjnym Ministerstwa Spr. Wewn. odbyły się posiedzenia głównej komisji do badania mąki i pieczywa oraz sekcji młynarskiej tej komisji. Na posiedzeniach omówiono zagadnienia, dotyczące przemiału i wypieku chleba. Między innemi komisja główna wypowiedziała się za zniesieniem zakazu wypieku chleba pszenno-żytniego (nałęczowskiego) i za wprowadzeniem stosunku mąki pszennej i żytniej w tym chlebie. Sekcja młynarska omawiała możliwość nawrotu do zasady typowości mąki żytniej — od ustalenia jej procentowości. W ten sposób byłby przywrócony stan przed rokiem, kiedy obowiązywał przemiał z mąki 65%-ej. W państwowych zakładach badania żywności dokonane będą analizy ziarna i mąki, z tego ziarna przemielonej. Na podstawie tych analiz opracowane będą tablice, określające skład i właściwości mąki 65 proc., przemielonej z ziarna różnych okręgów kraju. Ponadto komisja główna omawiała zagadnienie ustalenia zasadniczych elementów kalkulacji kosztów przemiału zbóż chlebowych.

REZOLUCJE POWZIĘTE NA ZJEŹDZIE IZB PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH W ŁODZI.

Doniosłe uchwały Zjazdu dla młynarstwa.

Zjazd Związku izb przemysłowo - handlowych w Łodzi, odbyty w dn. 18 i 19 listopada, powziął następujące uchwały w sprawie polityki zbożowej:

Stwierdzając, iż najważniejszą przyczyną przeżywanych trudności gospodarczych są zaburzenia w wymiarze dóbr, wynikłe na tle znacznego zmniejszenia zdolności nabywczej warstwy rolniczej, zjazd Związku izb przemysłowo-handlowych podnosi w interesie całego gospodarstwa narodowego potrzebę przywrócenia w jaknajszybszym czasie i przy pomocy wszelkich środków, jakie stoją do dyspozycji pań-

stwowej polityki gospodarczej — rentowności produkcji rolnej, a przedewszystkiem produkcji zbóż i w związku z tem zjazd:

1) wita z uznaniem zniesienie przez rząd wszelkich ograniczeń eksportu produktów zbożowych i wprowadzenie zasady wolnego wywozu tych zbóż, wprowadzenie ceł przywozowych na owies, jęczmień, kukurydzę, podniesienie stawek celnych na strączkowe i niektóre inne ziemiopłody oraz na mąkę i kaszę, ułatwienie eksportu przez wprowadzenie premji eksportowych oraz rozszerzenie kredytów młynarskich i pod zastaw rolny;

2) nie mogąc liczyć się ze wzrostem w najbliższym czasie cen rynku wewnętrznego na zboża o wysokość wprowadzonej stawki premjowej, ze względu na ograniczenie możliwości przejawienia na rynku popytu na zboże, przeznaczone na kontygentowany eksport, zjazd Związku izb widzi dla sprawy szybkiej poprawy cen zboża większą skuteczność tych środków, które mogą uzdrowić i powiększyć popyt na zboże na cele rynku wewnętrznego i w związku z tem **podkreśla potrzebę wzmożenia sytuacji młynarstwa przez: a) natychmiastowe zniesienie ograniczeń przemiałowych dla żyta, b) usunięcie polityki reglamentowania cen mąki i chleba, c) zniesienie ceł wywozowych na otręby oraz d) wykorzystanie wszelkich możliwości eksportowych dla mąki,** wreszcie podkreśla potrzebę zniesienia opodatkowania giełdowych obrotów zbożami;

3) w zakresie innych środków, które winny przyczynić się do poprawy sytuacji producentów zbóż, Związek izb podnosi potrzebę: a) zniesienia podatku obrotowego przy eksporcie zbóż, b) **zniżenia eksportowych taryf kolejowych na zboże i mąkę,** c) poczynienia w miarę możności wszelkich dalszych kroków na drodze kredytowej pomocy dla rolnictwa, a zwłaszcza ułatwienia w korzystaniu z zastawowego kredytu rolnego i zbadania sprawy przejścia z kredytu zastawowego na warrantowy;

4) Związek pragnie podkreślić, iż wznowienie popytu na zboże na rynku wewnętrznym wymaga zerwania z polityką interwencji na rynku przez państwowe rezerwy zbożowe.

Wyrażając przekonanie, iż poczynione i projektowane zarządzenia przyczynią się do przywrócenia rentowności produkcji zbóż, Związek izb przemysłowo-handlowych z naciskiem podkreśla, iż najważniejszym czynnikiem poprawy sytuacji rolnictwa jest czynnik stałości w stosowanej wobec niego polityce gospodarczej i że podstawowe założenia tej polityki: wolny wywóz zbóż i ochrona celna produkcji nie mogą uledz naruszeniu nawet, gdyby pod wpływem zmiany konjunktury poziom cen na zboże w kraju doszedł, lub przewyższył dolną granicę cen, gwarantującą rentowność produkcji (np. dla żyta granicę 35 zł. za 100 kg.).

CENY ZBOŻA

Przecietne tygodniowe ceny czterech głównych zbóż w okresie od 11 do 17 b. m. podług zestawień biura giełdy zbożowo towarowej w Warszawie. Ceny za 100 kg. w złotych.

	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies
Warszawa	39.58	24.65	28.00	24.33
Kraków	41.08	26.37½	29.50	23.50
Poznań	39 75	25 50	27 50	22,50
Lwów	37 50	25.12½	—	23 25
Berlin	47.40	34.35	40.92	33.08
Hamburg	46 46	33.93	28 80	26.82
Liverpool	42.90	—	—	34.34
Praga	43.30	32.60	39.20	31.10
Brno Moraws	39.47	31.28	36.50	27.85
Wiedeń	39.70	31,30	38.75	27.80
Nowy Jork	38.98	35.60	26 34	32 39
Chicago	37.45	33 90	25.63	27.94
Buenos Aires	35.90	—	—	23.42

Związek ziemian za zniesieniem ograniczeń przemiału żyta, za udzieleniem kredytu obrotowego dla młynów i wolnym wywozem otrąb.

Związek ziemian złożył Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej i Członkom Rządu memorjał w sprawie aktualnych potrzeb rolnictwa, a pośrednio i młynarstwa.

Na wstępie Związek Ziemian podkreślił w swym memorjale, że obojętna lub nieżyczliwa dla rolnictwa, a zarazem nacechowana doktrynerstwem i szkodliwym eksperymentatorstwem polityka dawnych rządów winna ustąpić miejsca trzeźwej, pozbawionej uprzedzeń partyjnych lub klasowych, ocenie położenia gospodarczego całego rolnictwa i poszczególnych jego odłamów.

Głęboka wiara, iż Rząd, zamierzając do podźwignięcia rolnictwa, pracuje bezpośrednio dla wzmożenia dobrobytu mas, ośmiela rolnictwo do wypowiedzenia opinji o doniosłości zarządzeń już wydanych, oraz konieczności dalszego tych zarządzeń rozwinięcia lub uzupełnienia dla istotnej ich skuteczności.

Główną przyczyną kryzysu obecnego jest depresja na rynku zbożowym, — zanik handlu zbożowego i spadek cen o wiele poniżej poziomu światowego, i tak już nadmiernie niskiego, akcja doraźna musi iść w kilku kierunkach, a między innemi:

W kierunku zniesienia ograniczeń przemiału żyta.

Związek Ziemian uważa, że rzeczą ze wszechmiar wskazaną jest **zniesienie ograniczeń przemiału żyta.** Niemcy, konsekwentni w popieraniu swej wytwórczości rolniczej, doszli aż do zarządzeń, mających na celu skażanie żyta dla uniemożliwienia spożycia go przez ludzi, a dla zużytkowania go na paszę. **Dlaczegóż więc nie możnaby podnieść konsumcji żyta, pozwalając młynom na wyciąganie najbielszej z niego mąki,** gdy zwłaszcza jest faktem, że ludzie najubożsi w miastach prawie wcale nie używają chleba razowego? **Zwiększyłaby się jednocześnie ilość oraz wartość odżywcza otrąb,** które dopiero wówczas nabrałyby popytu na rynkach wewnętrznych i zewnętrznych, podczas gdy obecnie taniej wypada zastępować je zbożem śrutowanem lub moczonem. Mamy przekonanie, iż ze strony utrudnień wywozowych w stosunku do otrąb uczyniono hasło bojowe drobnych gospodarstw rolnych całkiem bezzasadnie. Używają ich one na karm dla inwentarzy, i bezwzględnie i stosunkowo mniej, aniżeli własność większa, przytem zaś przy zbyt wysokiej cenie otrąb zastępują je zbożem — natomiast **wywóz otrąb jest z pewnością w ciężkich warunkach pieniężnych i kredytowych, w jakich pracuje młynarstwo polskie, walnym środkiem zwiększenia zapotrzebowania na**

zboże przez młyny handlowe, a zatem drogą do podniesienia cen zboża.

Kredytu obrotowego dla młynów.

W tym samym celu należałoby zorganizować specjalny kredyt obrotowy dla młynów na **zakup zboża i na eksport mąki** (lub kaszy), jak również postawić **do dyspozycji eksporterów zbożowych stały kredyt** conajmniej kilkumiesięczny i nisko procentowy.

W tych sprawach, jak widzimy, interes ogólnorolniczy ściśle wiąże się z dobrem i potrzebami młynarstwa, a więc i przemysł młynarski solidaryzuje się z wystąpieniami rolnictwa. **F. L.**

Prof. Dr. L. BIEGELEISEN.

Przemysł młynarski i zbożowy zagranicą.

RACJONALIZACJA I UNOWOCZEŚNIENIE TECHNICZNE PRZEMYSŁU MŁYNARSKIEGO W ITALJI.

Centralne władze aprowizacyjne Italji zdawały sobie dokładnie sprawę z faktu, że bez postępującej racjonalizacji i unowocześnienia technicznego przemysłu młynarskiego nie może być mowy o ścisłem wykonaniu ustaw i rozporządzeń o normalizacji przemiału pszenicy. Stąd starania ministerstwa gospodarstwa społecznego (departament aprowizacyjny) szły przedewszystkiem w tym kierunku, aby zapewnić krajowi jaknajwyższy poziom techniczny i organizacyjny przemysłu młynarskiego. Władze administracyjne zaczęły udzielać koncesji (licencji) młynom, **uzależniając je od stanu urządzeń technicznych i sanitarnych.** Przemysł młynarski został w całej pełni uzależniony od technicznej oceny wydajności wypieku. Nieracjonalnie urządzone młyny nie otrzymywały licencyj lub odnowienia patentu.

Ustawa Nr. 1580 z dn. 12 sierpnia r. 1927 o racjonalizacji przemysłu młynarskiego poddaje wykonywanie przemysłu młynarskiego ścisłej kontroli i unormowaniu przez ministra gospodarstwa krajowego, za pośrednictwem prefektów, działających w charakterze przewodniczących prowincjonalnych rad gospodarczych. Organizacje lub osoby zajmujące się przemiałem zbóż winny złożyć u prefekta prowincji, w której znajduje się przedsiębiorstwo, podanie o specjalny patent w ciągu 45 dni od wejścia w życie ustawy z dn. 12.VIII r. 1927. Podobnie organizacje lub osoby, zamierzające założyć przedsiębiorstwa przemiału zboża, są obowiązane uzyskać od prefekta specjalny patent. Przedsiębiorstwa przemiału zbóż zostały podzielone na cztery kategorje:

1) młyny mielące pszenicę na mąkę przepisową
2) młyny o przemiale pełnym;
3) młyny mielące pszenicę na produkty przeznaczone dla fabryk makaronów;
4) młyny mielące inne gatunki zbóż.

Patent nie może być wydany przedsiębiorstwom młynarskim, które nie wykażą posiadania urządzeń i maszyn, zapewniających dostateczne oczyszczenie i wyzyskanie ziarna, nadto przedsiębiorstwom młynarskim wymienionym powyżej w punkcie 2 tylko o tyle, o ile wykażą, iż są również odpowiednio przygotowane do wyrobu mąki przepisowej.

Utrzymując w mocy przepisy o kontroli analitycznej, ustawa wprowadza zasadę, iż mąka typowa w jakikolwiek zresztą sposób otrzymana, winna być tego rodzaju, by mogła być całkowicie przesiana przez gazę jedwabną zwykłą Nr. 2 (21 oczek na centymetr) i by po przesianiu jej przez gazę jedwabną Nr. 5 (25 oczek na 1 ctm). otrzymano resztę w formie otrębów.

Całkowity (pełny) przemiał pszenicy jest dozwolony jedynie wówczas, gdy jest wykonywany bezpośrednio dla konsumenta, natomiast zakazana jest młynarzom, którzy tego rodzaju przemiał wykonują, jakkolwiek forma handlu mąką o przemiale pełnym. Jeśli młyny o przemiale pełnym produkują również mąkę pszenną pytlową, zostają zaliczone w myśl niniejszej ustawy jak wyżej do kategorji 1.

Wszystkie produkty główne i uboczne przemiału winny być przy wysyłce z młyna umieszczone w workach plombowanych, lub w jakikolwiek sposób zapieczętowanych. Na workach winny być umieszczone nalepki, zawierające dokładne dane o zawartości i firma przedsiębiorstwa młynarskiego. Na workach zawierających mąkę do wypieku winno być napisane: „Mąka do wypieku", a w wypadku wypieku całkowitego „Mąka wypieku integrale".

Podania o patent, należy składać u prefekta danej prowincji. Podania winny a) być zaopatrzone w pokwitowanie o wpłacenie do biura rejestracyjnego należnych opłat, b) zawierać deklarację o rodzaju przemiału w myśl powyższej klasyfikacji młynów, opis przedsiębiorstwa i maszyn, oraz rodzaj otrzymanych produktów. Podanie musi być potwierdzone przez władze komunalne, stwierdzające prawdziwość deklaracji.

Wydanie i odnowienie coroczne patentów jest związane z następującemi państwowemi opłatami koncesyjnemi. Wydanie i odnowienie patentów a) dla młynów, które mają przemiał pełny, mieląc mąkę dla konsumentów, dla osób trzecich lub też wyłącznie inne gatunki zboża, albo jednocześnie obejmują dwa rodzaje przemiału, nie wykonując jednak nawet w drodze wyjątku przemiału, wymienionego w punktach 1 i 3: (makaron i mąka przepisowa).

	Wydanie patentu	Wznowienie patentu
1) o przemiale do 10.000 kg. dziennie	110 lir.	100 lir.
2) o przemiale ponad 10.000 kg. dziennie	165 „	150 „

b) dla młynów wymienionych w p. 1 i 3, które mielą mąkę przepisową, mąkę na makaron, albo też wykonują te dwie czynności jednocześnie, lub wreszcie głównie zajmują się jedną z próbek zboża podanych powyżej w p. 2 i 4.

	Wydanie patentu	Wznowienie patentu
1) młyny o przemiale do 10.000 kg. dziennie	165 lir.	150 lir.
2) „ „ wyższym niż 10 tys. a mniejszym niż 100 tys. kg. dziennie	275 „	250 „
3) o przemiale wyższym niż 100 tys. a mniejszym niż 500 tys. kg. dziennie	550 „	500 „
4) o przemiale ponad 500 tys. kg. dziennie	1100 „	1000 „

Jeśli młyny, o których mowa w p. a) zajmują się również wyjątkowo czy dodatkowo jedną z przeróbek zboża, wymienionych powyżej w punktach 1 i 3, należy je zaliczyć przy wydawaniu i wznawianiu patentu do kategorji podanych w punkcie b). Patent jest ważny na przeciąg jednego roku, tak iż osoby pragnące kontynuować wykonywanie przemiału

pszenicy, winny w odpowiednim czasie wnieść podanie o odnowienie, patentu, załączając kwit na opłatę. Prefekt może odmówić wydania patentu, jeżeli okaże się, że młyny nie posiadają urządzeń wymaganych, lub może odebrać patent, o ile nie są wypełnione obowiązki, wynikające z ustawy o racjonalizacji przemysłu młynarskiego. W wydaniu odnośnych decyzyj prefekt kierować się będzie opinją fachową techników, powołanych z pośród członków Narodowej Organizacji zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom przy pracy. Od zarządzenia prefekta o odmowie lub odbiorze patentu dopuszczalne jest odwołanie w ciągu 20 dni od daty zawiadomienia, do Ministra Gospodarstwa Krajowego, którego decyzja jest ostateczna.

Zasadnicza ustawa o przemiale i wypieku chleba zmierzała do jaknajwiększych oszczędności w spożyciu pszenicy, lecz cel ten nie został w całej pełni osiągnięty, jak stwierdzają źródła, a to z powodu poważnych trudności, wynikłych przy jej praktycznem stosowaniu. Aby usunąć rozliczne trudności technicznej i gospodarczej natury i wzmocnić skuteczność zasadniczej ustawy o przemiale i wypieku, Rząd uznał za niezbędne unormowanie stosunków przemysłu młynarskiego, starając się w ten sposób usunąć zło u samych korzeni. Przemysł młynarski będąc w Italji zbyt rozdrobionym i oddalonym od przemysłu piekarskiego, nie osiągnął jeszcze tego stopnia sprawności, jaki postęp techniczny zapewnił innym gałęziom przemysłu, przerabiającym krajowe produkty i surowce, często o wiele mniej ważne, niżli ziarno i mąka. Nadzór wprowadzony w tej mierze przez ustawę o racjonalizacji przemysłu młynarskiego jest jednym z czynników, mających zapobiec zmarnowaniu pomyślnych rezultatów „battagla del grano" na drodze od ziarna do mąki i chleba. Jaknajsurowsze nawet ograniczenia nie będą mogły zmiejszyć spożycia pszenicy, które tak z wzrostem ludności, jak i ze względu na mniejszą konsumcję innych ziemiopłodów (np. żyta) będzie raczej stale wzrastało. Interwencja państwa w zakresie produkcji, przerobu i obrotu pszenicy nastąpiła jak stwierdzają źródła „dla oczywistego dobra zbiorowości" będąc tem bardziej wskazaną, iż w przemyśle młynarskim występują poważne braki, którym należało jaknajszybciej kres położyć przy zastosowaniu ustawy Nr. 1448 z dn. 13 sierpnia r. 1926.

Rząd zamierzał przy pomocy w r. 1927 wydanych zarządzeń, podnieść poziom techniczny przemysłu młynarskiego, wywołując zdrowe współzawodnictwo między przemysłowcami młynarskimi. Zasady racjonalizacji przemysłu młynarskiego są proste i jasne, kierownictwo całej akcji powierzone jest prefektom. W dziedzinie kontroli technicznej prefekcj korzystają z pomocy organizacji narodowej zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom przy pracy, której siły technicznie są oddane do dyspozycji prefektów. Klasyfikacja młynów winna być ściśle przeprowadzona w obecności i przy współpracy fachowych organów technicznych, poprzednio wspomnianych.

Ze względu jednak na wielką ilość przedsiębiorstw młynarskich i ich rozrzucone po całym kraju położenie, inspekcje przeciągnęły się na dłuższy okres. By nie utrudnić bieżącego funkcjonowania młynów, prefekcji zostali upoważnieni do wydawania w wyjątkowych wypadkach patentów tymczasowych również tym przedsiębiorstwom, które nie odpowiadają w zupełności warunkom ustawy o racjonalizacji młynów. C. d. n.

KAROL OKSZA-ORZECHOWSKI
Radca Min. Spr. Wewn.

DANE, DOTYCZĄCE NIEKTÓRYCH MŁYNÓW HANDLOWYCH W AUSTRJI I NA WĘGRZECH.

Celem zaznajomienia się z organizacją i urządzeniami najbardziej kulturalnych ośrodków przemysłu młynarskiego, zwiedziłem w lecie b. r. w Austrji na Węgrzech następujące młyny, zalecone mi przez Austrjacko-Polską Izbę Handlową w Wiedniu, względnie przez Węgiersko-Polską Izbę Handlową w Budapeszcie, zaopatrzone w najnowsze zdobycze techniki i śpieszę się podzielić swemi obserwacjami z czytelnikami poczytnego pisma W. Panów, przypuszczając, że zaciekawią ogół młynarzy polskich.

1. **W Austrji.** Młyn turbinowo-wodny Marienmühle w Gratzu, którego zdolność przemiałowa: a) w młynie żytnim przy 6 parach walców (z czego 2 p. rozmiarów 800×300 i 4 p. po 600×300), jednej parze walców kaszkowych, t. j. gładkich, 1 gniotowniku rozmiarów 600×300 i 1 p. kamieni górnobiegunowych rozmiarów 1200 mm., oraz 1 sicie płaskim czterodziałowym — jest jeden wagon na dobę, b) w młynie kukurydzianym przy 2-ch parach walców rozmiarów 600×300, jednej parze kamieni górnobiegunowych 1200 mm., jednym sicie płaskiem i jednej maszynie do oczyszczania kaszek (t. zw. „Reforma„) jest ½ wagonu na dobę i c) w młynie pszennym przy 7 parach śrutowych walców 800×300 i 600×300, jednym rozdrabniaczu na kaszki (Auflöse) i 13 parach mącznych walców 800×250 i 1000×250, 6 detaszerach, 2-ch sitach płaskich czterodziałowych, 1-ym pięciodziałowym i 1-ym sześciodziałowym, 4-ch podwójnych reformach i 2-ch parach kamieni górnobiegunowych po 1200 mm., — jest trzy wagony na dobę. Najbardziej uwagi godną w tym młynie jest turbina Derzaita 88 HP., posiadająca: a) automatyczną przykrywę dla regulowania górnego dopływu wody z pływakiem, b) osobny spust na brudy (t. zw. Grundablass), c) specjalne grabie do oczyszczania kraty (t. zw. Rechen), pozatem turbina ma t. zw. ochraniacz (Turbinenschütze) oraz automatyczny regulator hydrauliczny. Nad spustem jest automatyczna śluza łańcuchowa, działająca przy pomocy wymienionego wyżej regulatora hydraulicznego.

Szybkość wody górnej (Oberwasserspiegel) rzeki Mury w danym miejscu jest 1 mtr. na sekundę, dolnej zaś wody (Untermeter) jest 1,1 mtr. na sekundę. Organizacja pracy w młynie jest tak wzorowo urządzona, że na pierwszy wagon przemiału przy puszczaniu młyna w ruch zużywa się 40 PS., dla drugiego wagonu 35 PS., a gdy młyny są stale w ruchu, to tylko 30 PS. na każdy dalszy wagon. Pozatem w młynie pszennym jest 5 specjalnych składów (t. zw. Fruchtbehelter) dla mieszania różnych gatunków pszenicy, każdy na 1 wagon 10-tonnowy. Przy młynie są silosy 10-cio zasiekowe. Każdy zasiek mieści 5 wagonów zboża. Zboże obecnie przewietrza się co 6 — 7 dni. Żubrownia urządzona jest na 5½ wagonów, co pozwala na to, że można z łatwością oczyszczać jedno zboże po drugiem. W ten sposób jedna żubrownia, składająca się z 2-ch tararów-aspiratorów, 2-ch nowoczesnych tryjerów (Hochleistungstrieure), 1-go kontrolnego, 1-go spiralnego tryjera, 2-ch łuszczarek, z których ziarno idzie do trzeciej łuszczarni, jako kontrolnej, 1-ej szczotkowej maszyny i 1-ej pary walców do oczyszczania ziarna rozmiarów 500×250 — obsługuje jednocześnie młyny żytni i pszenny przy zdolności przemiałowej tych

młynów cztery i pół wagonów ziarna na dobę, przez co uzyskuje się duża oszczędność w pracy i oszczędność miejsca. **Robotników w tym młynie automatycznym jest tylko trzech.** Poza wymienionemi maszynami specjalną uwagę moją zwróciły transmisje w kulkowych łożyskach, przez co zaoszczędza się dużo siły, oraz to, że w wymienionych trzech młynach każda maszyna ma swoją aspirację centralną, a tego rodzaju urządzenia nowoczesne spotyka się, niestety, bardzo rzadko w naszych młynach i to tylko w największych. Koszta produkcji wynoszą około 160 — 200 szyllingów na 1 wagon. (W małych młynach koszta są wyższe i dochodzą nawet do 220 szyllingów, w dużych zaś młynach są tańsze). Nadmieniam, że zamierzonem jest powiększenie spadku (Gefälle) w turbinie i wtedy będzie ona miała 320 HP. z czego 88 HP. zużytkowywać będzie nadal młyn, reszta siły pójdzie na urządzenie dużej elektrowni.

2) **W Loeben** zwiedziłem młyny walcowe M. Malligera, w których zdolność przemiałowa jest pięć i pół wagonów na dobę. Oczyszczanie ziarna i przemiał w tych młynach odbywa się w sposób następujący: a) w młynie pszennym żubrownia posiada następujące maszyny: 1 tatar-aspirator, 1 trijer nowoczesny, 1 kontrolny oraz 1 ślimacznicowy, 2 łuszczarki (z tego pierwsza wstępna łuszczarka (Vorschelmaschine) i druga kontrolna (Nachschellmaschine). Potem pszenica idzie do zwilżacza (Netzbewessersungsaparat), gdzie kroplami zwilża się, gdyż najlepszem do przemiału jest ziarno o 15%—16% wilgotności. Potem ziarno jest mieszane w ślimacznicy 20 mtr. długości przez 8 godzin (twarde gatunki pszenicy dłużej, miękkie zaś gatunki krócej). Zatem ziarno przechodzi przez 6 śrutowań, które następują jedno po drugiem automatycznie. Zaznaczam przytem, że od 1-go do 4-go śrutowania idą kaszki (griesse) na sito płaskie, specjalnie urządzone, jako sortownia kaszy (Griessortierplansichter), co daje 10 rozdrobnień (Abschläge), z tego 5 gatunków kaszek (griesse i 5 gatunków „dunst" — (miały).

Po dwukrotnem oczyszczaniu kaszki griesse będą mielone i idą do mieszarni mąki. Do śrutowania służą 12 par walców (ściśle 6 par podwójnych), z tego I i II śrut 800×250, III i IV rozmiarów 1000×250 i V i VI śrut 600×250. b) W odrębnym budynku mieści się młyn żytni i kukurydziany. Młyn żytni ma: 1 tarar-aspirator, 2 nowoczesne tryjery, 2 łuszczarki, 1 gniotownik 600×250, zatem I i II śrutowe walce 1000×300, III i IV rozmiarów 800×300, walce kaszkowe (Griessstuhl) 800×300, 1 parę kamieni górnobiegunowych rozmiarów 1000 mm., 3 sita płaskie czterodziałowe i 1 sito dwudziałowe. W młynie tym jest 9 pasaży. Porusza młyn ten koło wodne 16 PS. i elektromotor 120 PS. Zdolność przemiałowa 10 wagonów na 6 dni. c) Żubrownia i gniotownik młyna żytniego (z wyłączeniem łuszczarek) służą jako oczyszczarnia i gniotki w młynie kukurydzianym, w którym ponadto jest 4 pary walców rozmiarów 800×250 i 1 reforma. Przy tej samej sile wodnej i elektromotoru, jak pod b), zdolność przemiałowa tego młyna jest jeden wagon dziennie. W wymienionych młynach 1 PS. w jedną godzinę daje przemiału 10 — 15 kg. pszenicy, 10 — 12 kg. żyta i 12 — 14 kg. kukurydzy. W młynie pszennym jest turbina Francisa 85 PS., leżąca robiąca 150 obrotów na minutę, do pomocy której jest motor elektryczny „Ellina" — 2.000 wolt. Przytem jest aparat do regulowania wody automatycznie, działający w ten sposób, że można zmniejszać siłę, pozostawiając jednocześnie te same 150 obrotów turbiny, co jest konieczne w wypadkach, gdy część maszyn (np. żubrownię) należy wyłączyć. Ponieważ w młynie tym znajdował się aparat „Golo", służący dla sztucznego bielenia mąki, poświęciłem kilka godzin czasu dla zbadania rezultatów jego pracy w zastosowaniu praktycznem, biorąc pod uwagę fakt, że dotychczasowa ocena handlowa mąki zbożowej normuje się tylko podług jej białości i przydatności do wypieku. Stwierdziłem, że aparat ten jest zasadniczo środkiem do uszlachetniania mąki (Klewerveredelungsmittel), polegającym na zastosowaniu specjalnie dla tego celu przyrządzonego gazu, stanowiącego mieszaninę przeważnie chlorowych składników. Gaz ten dostarcza się zwykle w naczyniach stalowych w stanie płynnym i wprowadza się, jako gaz do rozproszonej mąki za pomocą odpowiedniego przyrządu wirowego. Działanie tego gazu polega: a) na utlenianiu cząstek mącznych(t. j. jest środkiem bielącym i b) na oddziaływaniu na gluten mączny w ten sposób, że potęguje on wchłanianie wody przez ciasto, wyrabiane z przegazowywanej tym sposobem mąki, co objawia się zwiększonym przypiekiem przy równoczesnem zwiększeniu także objętości ciasta. Stwierdziłem również w czasie swych badań, że aparat „Golo" nadaje pieczywu bardzo równomierną strukturę porowatą i większą o 5 — 6% objętość oraz większy nadpiek o½% — ¾% od normalnego, bieli zaś mąkę bardzo nieznacznie, jest przytem gaz ten zupełnie niepalny, nie może więc w żadnym wypadku spowodować pożaru w młynie. Nadmienić jednak przecież należy, że stopień bielenia zależny jest w pewnej mierze od intensywności przegazowywania oraz od jakości mąki.

(Dalszy ciąg nastąpi).

FRANCJA WOBEC KRYZYSU Z NADMIARU PSZENICY.

Komisja rolna senatu ustaliła szereg zarządzeń, zmierzających do opanowania niskich cen pszenicy we Francji, stojących niżej poziomu opłacalności. Zarządzenia te sprowadzają się do ośmiu punktów: 1) złożenie projektu prawa, upoważniającego rząd do wzbraniania wszelkiego importu pszenicy, w zależności od stanu rynku wewnętrznego, 2) skasowanie obowiązujących dotychczas stawek przemiałowych na pszenicę, 3) odwołanie prawa, wzbraniającego używania pszenicy na paszę, 4) przystąpienie do budowy silosów, zaczynając od miejscowości, pozbawionych śpichrzów, 5) przyznanie większych ułatwień kredytowych producentom pszenicy w okresie zbiorów, 6) obniżenie podatków gruntowych na korzyść podatków dochodowych od terenów uprawy pszenicy, 7) zmniejszenie taryf przewozowych, 8) rozpatrzenia działalności giełd.

RUMUNJA.

Rumuńskie koleje państwowe wydają kredyty warantowe pod wszelkie gatunki zboża, które są złożone na składach kolejowych poszczególnych stacji i gotowe do wysyłki.

Zarządzenie powyższe ma na celu ułatwienie sfinansowania obfitych tegorocznych zbiorów, a szczególnie wyjątkowo znakomitego urodzaju kukurydzy.

Z życia Związkowego

Z ZEBRANIA CZŁONKÓW ODDZIAŁU WŁOCŁAWSKIEGO ZWIĄZKU MŁYNARZY POLSKICH

Dnia 27 października 1929 roku odbyło się zebranie w drugim terminie.

Na zebraniu obecnych 22 członków. Zebranie zagaił Prezes Związku p. Pawłowski. Odczytał porządek dzienny, a następnie objął przewodnictwo na ogólną prośbę obecnych.

Porządek dzienny zebrania:

1) Odczytanie ostatniego protokułu,

2) Sprawa płacenia składek członkowskich i rejestracja Oddziału,

3) Warunki przemiału,

4) Sprawa likwidacji Cechu Młynarzy,

5) Sprawa podatku dochodowego,

6) Wolne wnioski.

P. Z. Hermanowski, Sekretarz Zarządu odczytał protokuł. Ogólne Zebranie przyjęło treść protokułu do zatwierdzającej wiadomości.

P. Prezes zabrał głos odnośnie do punktu 2-go porządku dziennego w sprawie wpłacania przez członków składek, wyjaśniając, że przeto, iż członkowie nie wpłacają składek Oddział nie jest zarejestrowany i niema możności występować do Władz oficjalnie, nawołuje, aby sąsiad najbliższy wpływał na sąsiada, o regulowanie składek i przybywania na zebrania, jednocześnie uchwalono, aby do wszystkich członków, którzy zalegają w opłacaniu składek wysłać nowe przynaglenia.

Sprawę przemiału pozostawiono otwartą i dyskusji szerszej nie prowadzono, odraczając takową do następnych zebrań ogólnych.

Pkt. 4-ty. Zlikwidowanie cechu młynarskiego i przyłączenie korporacyj młynarskich z Kowala i Przedcza do Związku, młynarzy pozostawiono do czasu zalegalizowania takowych.

W sprawie podatku dochodowego zabrał głos p. Prezes Związku Pawłowski wyjaśniając, jak nie słusznie został wymierzony podatek dochodowy, za rok 1928, ponieważ oparty jest na nadmiernie wygórowanym podatku obrotowym, wobec czego zebrani członkowie uchwalili: że przeciwko takiemu stosowaniu wymiarowi podatku, przez Urzędy Skarbowe, powiatu Włocławskiego i Nieszawskiego, należy wnieść protest do Ministerstwa Skarbu, że Urzędy Skarbowe nie biorą wcale pod uwagę zeznań, złożonych przez płatników, w których to zeznaniach podana jest faktycznie osiągnięta suma dochodu,

2) aby do młynów nieprowadzących prawidłowych ksiąg buchalteryjnych, podatek dochodowy wymierzany był w/g faktycznie osiągniętych obrotów przez płatnika, a nie na podstawie nadmiernie wygórowanych obrotów, wymierzonych przez Urzędy Skarbowe, przez mylne zastosowania okólnika Ministerstwa Skarbu Nr. 190,

3) aby podatek dochodowy nie był ściągany podług wymierzonych stawek przez Urzędy Skarbowe, lecz od dochodów faktycznego zeznanego przez płatnika, do czasu rozpatrzenia jego rekursu,

4) aby rekursy były rozpatrywane przy współudziale dwuch fachowców rzeczoznawców ze środowiska młynarzy.

W wolnych wnioskach Ogólne Zebranie uchwaliło:

1) Żubrowników czyli t. zw. perlaków nie zaliczać jako złożenia, od których pobierana byłaby składka członkowska na Centralę,

2) aby Ogólne Zebranie kwartalne, miast zwoływać na niedzielę, przenieść takowe na wtorki, rozpoczynającego każdego kwartału.

Wobec wyczerpania się porządku dziennego przewodniczący Prezes p. Pawłowski zamknął posiedzenie o godzinie 5 min. 30 po południu.

Z ŻYCIA ZWIĄZKU MŁYNARZY W TUCHOLI.

Dnia 30 października zwołał p. Praśniewski Oddział Młynarzy w Tucholi. Na miejsce ustępującego p. Rafińskiego wybrano przewodniczącym jednogłośnie p. Praśniewskiego, który wybór przyjął. P. Praśniewski referował sprawę podatku obrotowego, spoczywającą już dwa lata w Ministerstwie i dotąd nie załatwioną, lecz jest nadzieja pomyślnego rozwiązania sprawy, tak koniecznej dla młynarstwa. Omówiono sprawę wymiaru podatku obrotowego za rok 1926 — 27, za które to lata dopiero dała Izba Skarbowa odpowiedź i to odmowną, tak że 8 młynarzy w Tucholskim mają za ten podatek wymierzony wstecz i to od całej wartości przemielonego ziarna po kilka tysięcy złotych do zapłacenia, tak że zachodzi obawa ruiny, wobec tego uchwalono gremjalnie wystąpić ze skargą przed Trybunał Najwyższy aby ratować się od niechybnego bankructwa. Oto są skutki krótkowzroczne Rządu pomajowego, gdzie rujnuje się warsztaty pracy i nie potrzebnie nadwyręża się budżet już tak wątły młynarzy—na procesy.

Przewodniczący podał do wiadomości zebranym, iż Izba Przemysłowo-Handlowa w Grudziądzu podaje, iż wobec skomplikowanej taryfy przewozu kolejowego, wskazanem byłoby aby każdy list przewozowy był nadsyłany do Izby do zbadania przez specjalną Komisję do tego powołaną, po zbadaniu jeśli się okaże, że pobrano za dużo, to Izba sama wystąpi do odpowiednich władz i po otrzymaniu zwrotu za małym pobraniem prowizji za czynności biurowe resztę zwróci zainteresowanemu. Nadsyłać mogą listy przewozowe wszyscy obywatele z całej Rzeczypospolitej.

Dalej referował p. Praśniewski o wymiarze podatku dochodowego, gdzie zalecał wobec nadmiernego opodatkowania, aby wszyscy zażądali arkusza wymiarowego od Urzędów Skarbowych, a to w tym celu, iż w arkuszu tym są wyszczególnione pozycje, na jakich oparto wymiar, a które można zaczepić przy odwołaniu.

W końcu uchwalono zmianę lokalu zebrań i w przyszłości zebrania odbywać się będą u kolegi Pałackiego Jana w kawiarni ul. Chojnicka w Tucholi. Nieobecnych, a nie usprawiedliwionych uchwalono ukarać po 3 zł. każdego nieobecnego.

W wolnych głosach zaproponował p. Praśniewski zaabonować „Młynarza Polskiego" co też zgłosiło się dwuch, a mianowicie p. Klemens Łaski na jeden kwartał i Juljan Szplitrzteser na jeden kwartał. Na tem zebranie salwował przewodniczący młynarstwa.

Z ZEBRANIA MŁYNARZY POW. LUBAWSKIEGO

W dniu 26 października r. b. zebrała się korporacja młynarzy na pow. lubawski w Nowemmieście

w hotelu p. Borny o godz. 11.30 przed południem.

Ilość obecnych członków 15.

Porządek obrad:

1) Zagajenie,

2) Odczytanie protokułu z ostatniego zebrania i egzaminu uczni w Bielicach pow. lubawski,

3) Sprawa egzaminu uczni,

4) Ustalenie jednolitych cen za przemiał zboża,

5) Wolne głosy i składki.

Przebieg zebrania:

Po przywitaniu członków przez p. Pawła Rotha strszego Korporacji przeczytano protokuł, który bez uwag został przyjęty.

Ustalono dzień egzaminu 15 grudnia 1929 roku w młynie p. Kastrana w Kaczku.

W dyskusji o ustalenie jednolitych cen za przemiał zboża nie doszło do porozumienia.

W wolnych głosach poruszono sprawę podatku obrotowego, skutkiem tego, że jest za wysoki. Pou miarodajnych czynników starał się o zniżenie postanowiono wnieść prośbę do Związku, aby ten datku obrotowego. Przedewszystkiem, ażeby nie pobierano go od wartości cetnara tylko od zarobku tego cetnara, (t. zw. miarki) jak to dotychczas po większej części pobierano. Co się tyczy natychmiastowej wymiany zboża na mąkę to jest ona tylko do wygody klijenteli, a nie ma nic wspólnego z większym obrotem i dochodem młynarzy.

W dalszych głosach zaprotestowano przeciw nowemu ograniczeniu w wymiale żyta na 70%, który dotychczas nie przyniósł żadnej korzyści rolnictwu, ani młynarstwu, lecz prowadzi do ruiny nasze przedsiębiorstwa. Ponieważ zagraniczna mąka nieograniczona procentowo wpływa w nadmiarze do naszego kraju, skutkiem tego nasza mąka nawet w kraju nie ma popytu. Wobec tego prosi Korporacja o zniesienie tego rozporządzenia i wprowadzenie wolnego wymiału.

Po wyczerpaniu porządku dziennego zamknął Zebranie starszy Korporacji o godz. 13.30.

Poradnik Gospodarski

PO ŚWIĘTEJ CECYLJI.

Zwykle w tym czasie, po dłuższych słotach zaczyna się uprzykrzona gruda, bo nasze polskie drogi sękato zamarzają, tak, że najwytrwalszy poczuje, jadąc taką drogą, jak mu żebro na żebro zachodzi. No i nie bardzo to zdrowo dla wozu i dla konia, co już nie jeden spraktykował. Jest jednak sposób, by takie drogi przystępniejszemi uczynić — a polega on na tem, żeby w tym czasie, t. j. przy początkach zamarzania, upatrzeć chwilę, gdy koło południa droga zmięknie i przejechać po niej broną i wałkiem. To niewiele kosztuje — a przecież, gdy taka wygładzona droga zamarznie, to jakby szosa; można jechać i z większym ciężarem, a woza się nie potłucze. Jeżeli nawet znów przyjdzie odwilż to i tak mniej się sęki będą dawały odczuć—albo—można zrobić poprawkę. Po drodze wyrównanej możnaby teraz po przymrozkach sprowadzić i nawozy sztuczne. Nie jeden z czytelników powie sobie w myśli: „gadaj zdrów! a za co? Za to samo, za co trzeba kupić ziarno do siewu, jeśli własnego nie ma, albo szkapinę, jeśli gospodarz ma kilkanaście morgów gruntu. Może co prawda i ręcznie pokopać kawał pola, ale chyba nie zdoła wszystkiego! Więc jeśli mówię o nawozach sztucznych, to nie mówię o zbytkach, ale o tych **koniecznych,** wypróbowanych w danem gospodarstwie, a więc o takich nawozach, co do których wiadomo już, że się opłacają, choćby wzięte na drogi kredyt. Nie miejsce tu poszczególne nawozy opisywać; o tem się pisze zosobna, tymczasem więc o jednym tylko wspomnę — o **kainicie.** Wszędzie na piaskach, na sapach, na murszastych łąkach, nawóz ten jest zupełnie pewny w działaniu. A rozsypuje się go już w jesieni, szczególniej pod ziemniaki i niech sobie leży. W ciągu zimy w glebę wsiąknie i nie trzeba się obawiać strat, chyba, że pole bardzo stoczyste, albo łąka podlega silnym wiosennym zalewom. Również bardzo tanim nawozem, ale już o innym składzie jest **mączka fosforytowa,** którą opłaci się teraz rozsypywać na ziemie lżejsze nieco sapowate pod owies i również na łąki. Oba te środki nawozowe w najuboższych gospodarstwach mogą się opłacać — a jeżeli ich kto nie stosował, niech próbę z niemi zrobi, a nie boi się nawozów, jak djabeł święconej wody.

Głupstwem jest bowiem takiem samem sypać nawozy bez rachunku, jak potem, gdy się za to beknie, odżegnywać się od nich na wieczne czasy.

F. St. (Arol).

NOWE PRÓBY TUCZENIA GĘSI.

Jak wiadomo cały niemal kontygent gęsi, wywożonych z Polski zagranicę — składa się z ptaków żywych, co jest wysoce niekorzystne zarówno dla producenta, jak i dla bilansu gospodarczego państwa. To też w ostatnich latach podjęto akcję w kierunku usprawnienia metod opasania gęsi, w celu przygotowania towaru bitego, odpowiadającego wymaganiom rynków zagranicznych. W roku ubiegłym pierwszą próbę opasania dokonano w zakładzie przy szkole w Julinie, wroku zaś bieżącym, Polskie Towarzystwo Zootechniczne w porozumieniu z Centralnym Komitetem do spraw hodowli drobiu i przy poparciu Ministerstwa Rolnictwa organizuje próby tuczenia gęsi różnemi metodami w zakładach doświadczalnych. Próby te, zakrojone na większą skalę winny dać podstawy do podjęcia tuczenia gęsi w kraju według najbardziej racjonalnych metod.

KURSY HODOWLI ZWIERZĄT FUTERKOWYCH.

W celu zapoznania hodowców z metodami nowoczesnej hodowli zwierząt futerkowych, Związek Hodowców tych zwierząt, znajdujący się przy Centralnym Komitecie do Spraw Hodowli Drobiu w Warszawie ul. Kopernika 30 — organizuje w styczniu r. p. specjalny kurs hodowli omawianych zwierząt.

Według ostatnich obliczeń w Ameryce Północnej istnieje przeszło 5000 farm, hodujących lisy srebrzyste. Na farmach tych produkują 120.000 sztuk tych zwierząt. W Europie ogólna ilość wyhodowanych w roku ubiegłym lisów srebrzystych wynosiła 10.000 okazów. W roku 1910 ogółem wyprodukowano 25 lisów. Widzimy zatem, iż hodowla tych zwierząt robi bardzo szybkie postępy.

WYKAZ PRENUMERATORÓW, KTÓRZY OPŁACILI PRENUMERATĘ W ROKU 1929-ym.

Menczyński Z. — Olszyce prenumerata za 3 kwartał, Modera Jan — Piaseczno 2 i 3 kw., Muślewski A. — Srem 3 i 4 kw., Marczewski J. — Chełm 4 kw., Misiuro J. — Plisa 3 kw., Młyn „Korona" — Łódź 2 i 3 kw., Młyn Spółdzielczo-Rolniczy — Rypin 3 kw., Młyn „Bierzwienna" — Kłodawa 3 kw., Młyn Wolsztyński — Wolsztyn 2 i 3 kw., Młyn Amerykański F. Bąk — Pruszków 3 kw., Mantey i Orzeszek — Przygłów 3 kw., Młynotwórnia — Rogoźno 3 kw., Młyn Ziemiański — Poznań 3 kw., Michałowski M. — Słomków 4 kw., Młyn Marciszów — Zawiercie 3 kw., Młyn Parowy „Antoni" — Dąbrowa 1929 rok cały, Młyn Parowy — Radzyń 3 kw., Miejskie Zakłady Zaopatrywania 4 kw., Mroczkiewicz J. — Lwówek 4 kw., Młyn Zakładu Wychowawczego M. Piastowe 3 kw., Matacz M. — Łąki Jastrzębskie 3 kw., Młyn Handlowy Kenigsberga 3 kw., Matacz Z. — Szastarka 3 kw., Młyn hr. Załuskiego — Czarnożyły 1, 2 i ½ 3-go kw., Noske J. — Słońsk 3 kw., Nowak Ch. — Kalisz 1, 2 i 3 kw., Nakrocki Iga — Nieszawa 3 kw., Ochlert O. — Kobylin 3 i 4 kw., Ożdżeńska Józefa — Jędrów 3 i 4 kw., Prelewski P. — Brudzeń 3 kw., Piotrowski A. — Proszew 1 i 2 kw., Posłuszny J. — Poznań 3 kw., Pytlewski J. — Koniecpol 3 kw., Puszkarski ks. — Pomorzany 3 kw., Piekarski A. — Jedlinia 2 i 3 kw., Piorunowski J. — Krajewo 3 kw., Pracki J. — Józefin 1, 2 i 3 kw., Preuss R. — Kwaśno 3 kw., Pruska K. — Dyblin 4 kw., Przemyski Młyn Parowy 3 kw., Praśniewski T. — Tuchola 3 kw., Piasecki J. — Woronczyn 3 i 4 kw., Rosiński A. — Rawa 3 i 4 kw., Radaczewski Wł. — Osięciny 3 i 4 kw., Rode Wasilewska — Rumuny 3 kw., Rymszewicz P. — Wsielub ½ 3 i 4 kw., Rolnik Ostrowski — Ostrowiec 3 i 4 kw., Rosen i S-ka — Kalisz 3 kw., Rokita J. — Jagodne 1, 2 i 3 kw., Rymer H. — Hełmża 3 kw., Roth P. — Bielice 3 kw., „Rolindustria" — Lwów 3 kw., Rosiński Fr. — Łowicz 1929 rok cały, Rometsch B-cia — Lwówek 1 kw., Repsz Z. — Chodaków 2, 3 i 4 kw., Rotsztein A. — Augustów 4 kw., Rydzewski A. — Krzywa 3 kw., Sołowiejczyk M. — Suwałki 4 kw., Szplirzteser J. — Cekcyn 4 kw., Sokolnicki J. — Otwock 3 i 4 kw., Śmigielski J. — Dąbrówka 1 i 2 kw., Straszewski A. — Kalenice 1929 rok cały, Słomiński Ign. — Cekcyn 3 kw., Szpak St. — Żarnowiec 3 kw., Skupiński Ign. — Łódź 3 kw., Starostecki St. — Myszków 3 i 4 kw., Szlachetko St. — Osęczyzna 3 kw., Smogorzewski Ign. — Młyn małe 3 i 4 kw. 1928 roku i 1929 rok cały, Szczepański St. — Golica 3 kw., Szoda J. — Brozowa 3 kw., Sobieski A. — Raciąż 3 kw.

Notowania ziemiopłodów w miastach poszczególnych

	w dniu	Warszawa¹)	Poznań²)	Lwów¹)
		z ł	o	t e
Pszenica	15/XI	40 00—39.00	38.25—40.50	40.00—40.50
	28/XI	41.00—41.50	39.50—40.70	39.00—41.50
Żyto	15/XI	24.50—25.00	25.00—25.70	25.00—24.50
	28/XI	26.50—26.60	26.00—27.00	26.00—26.50
Owies	15/XI	24.00—24.50	21.50—23.50	21.50—23.00
	28/XI	25.00—25.50	22.50—23.50	22.50—23.50
Jęczmień na kaszę	15/XI	24.00—25.00	26.00—20.50	25.00—26.00
	28/XI	25 50—26.00	25.00—26.00	25.50—26.50
Kuchy lniane . .	15/XI	44.00—45.00	—	—
	28/XI	44.00—45.50	—	40 00—41.00
Otręby żytnie . .	15/XI	14.50—14.70	16.00—17.00	14 75—16.25
	28 XI	15.00—15.50	15.50—16.00	14.50—15.50
Otręby pszenne cienkie	15/XI	17.00—18.00	18.00—19.50	18.00—20 00
	28/XI	17.00—18.00	18.50—19.50	18.30—19.00
Mąka żytnia typowa	15/XI	40.00—41.50	39.25	42.50—43.00
	28/XI	39.00—40.00	34.75—	42.00—44.00
Mąka pszenna luksusowa . .	15/XI	72.00—75.00	59.00—65.00	75.00—80.00
	28/XI	73.00—76 00	54.00—58.00	67.00—69.50
Kuchy rzepakowe	15/XI	33.00—34 00	—	—
	28/XI	33.00—34.50	50.00	

¹) Ceny za 100 klg. loco stacja wyładowcza

²) „ „ 100 „ „ „ załadowania

Giełda

Warszawa, 27-go listopada.

Waluty. Dolar Stan. Zjedn. $8.89^{3}/_{4}$ (sprzedaż $8.91^{3}/_{4}$, kupno $8.87^{3}/_{4}$).

Dewizy. Holandja 359.70 (sprzedaż 360.60, kupno 358.80); Londyn $43.48^{3}/_{4}$ (sprzedaż $43.59^{1}/_{2}$, kupno 43.38); Nowy Jork $8.89^{5}/_{8}$ (sprzedaz $8.91^{5}/_{8}$, kupno $8\,87^{5}/_{8}$); Paryż 35.11 (sprzedaż 35.20, kupno 35.02); Praga $26.44^{1}/_{4}$ (sprzedaż 26.51, kupno $26.37^{1}/_{2}$); Szwajcarja 173 00 (sprzedaż 173.43, kupno 172.57); Włochy 46,67 (sprzedaż 46.79, kupno 46.55).

Popyt średni. Tendencja dla walut europejskich na ogół słabsza, dla dewizy na Pragę—mocniejsza. Dolar gotówkowy — $8.90^{1}/_{2}$. Rubel złoty — $4\,64^{1}/_{2}$. W obrotach międzybankowych Berlin 213.37, Gdańsk—173.91. N. Jork 891.55—891.50 (za 100 dolarów kabel).

Papiery procentowe. 7 proc. poż. stabilizacyjna 88.25 (w proc.); 4 proc. poż. inwestycyjna 117 00—116 00—116.50; 5 proc. państw. poż. premjowa dolarowa 63.25—63.50; 5 proc. konwersyjna 49.90, 6 proc. poż. dolarowa 80.00 (w proc.), 8 proc. L. Z. Banku gosp. kraj. 94 00 (zł. 161.68); 7 proc. L. Z. Banku gosp. kraj. 83.25 (w proc.); 7 proc. oblig. Banku gosp. kraj. 83.25 (w proc.); 8 proc. L. Z. Banku rolnego 94 00 (zł 161.68); 7 proc. L. Z. Banku rolnego 83.25 (w proc.); $4^{1}/_{2}$ proc. L. Z. ziemskie 46 75; 5 proc. L. Z. m. Warszawy 51.75—52.00; 8 proc. L. Z. m. Warszawy 67.00—67.25; 8 proc. L. Z. m. Łodzi 60.50; 5 proc. L. Z. m. Łodzi 47.00.

Akcje: B. Dyskontowy 127.00; B. Polski 169.00—169.25—168.00, B. Zw. Sp. Zar. 78.50; Warsz. Tow. fabr. cukru 28 50; Drogi żelazne dojazdowe 20 00; Węgiel 71.00; Lilpop 33 75; Starachowice 22.25; Haberbusch 101 00.

Dla pożyczek państwowych, Listów zastawnych i akcji tendencja niejednolita.

Wydawca: **Związek Młynarzy Polskich (Stanisław Pytlewski).** Redaktor **Feliks Lewandowski.**